

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
معاونت بهداشت

دستورالعمل تاسیس و فعالیت آموزشگاههای بهداشت اصناف
ویرایش سوم

تهیه و تدوین :
مرکز سلامت محیط و کار
بهار 1390

کمیته بازنگری دستورالعمل تاسیس و فعالیت آموزشگاههای بهداشت اصناف

اعضای اصلی کمیته :

مهندس سید رضا غلامی : معاون بهداشت محیط مرکز سلامت محیط و کار
مهندس محسن فرهادی : رییس اداره بهداشت مواد غذایی و بهسازی اماکن عمومی
مهندس ایوب بیکی : کارشناس ارشد مرکز سلامت محیط و کار
مهندس فرناز جغتائی : کارشناس مرکز سلامت محیط و کار
مهندس جعفرخلیل خلیلی : مدیر گروه بهداشت محیط و حرفه ای دانشگاه علوم پزشکی گلستان
مهندس حسین باقرزاده : مدیر گروه بهداشت محیط و حرفه ای دانشگاه علوم پزشکی تهران

مهندس صفاری : مدیر گروه بهداشت محیط و حرفه ای دانشگاه علوم پزشکی اصفهان
مهندس قنبری : کارشناس مسئول بهداشت محیط دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی
مهندس میترا دانش دوست : کارشناس مرکز سلامت محیط و کار
مهندس بهروز میرین بیگلو : کارشناس مسئول بهداشت محیط مرکز سلامت محیط و کار

از کارشناسان محترم بهداشت محیط دانشگاه های علوم پزشکی از جمله مهندسین نعمت اله سیف، بهروز میرین بیگلو، میترا دانش دوست، وحید جعفری، علی حکیمی، جعفرخلیل خلیلی، عبدالمجید قبادی، محسن فرهادی، علیرضا سعیدی، محسن میرزایی، رسته مزده، محمد حسن ابدی، محمود کسکنی، احمد طباحی، فیروز کبیری، موید عوض پور، مصطفی شهریاری، سید محمد رضایی، سعد سواری، حسین باقرزاده، ناصر فلاحی، شهره عسکریپور، غلامعلی شریفی، مهندس برهانی، خانم مهندس حیدری و محمدرضا آهنگوب نژاد که همکاری داشتند و در برخی جلسات با حضور پیشنهادات خوبی ارائه نمودند کمال تشکر را داریم.

آدرس: تهران - خیابان حافظ - تقاطع جمهوری - معاونت سلامت وزارت بهداشت کدپستی: ۴۵۷۶۴-۱۱۳۴۸

تلفن: ۰۲۱-۶۶۷۰۷۶۳۶ نمابر: ۰۲۱-۶۶۷۰۷۴۱۷

وب سایت: www.markazsalamat.ir

دستورالعمل تاسیس و فعالیت آموزشگاه های بهداشت اصناف

فهرست

مقدمه

فصل اول : کلیات

- ماده ۱- تعاریف
- ماده ۲- جایگاه آموزشگاه
- ماده ۳- شرایط مدیر
- ماده ۴- وظایف مدیر
- ماده ۵- تعداد آموزشگاه
- ماده ۶- مکان و مشخصات آموزشگاه
- ماده ۷- مراحل صدور پروانه آموزشگاه
- ماده ۸- مراحل تمدید پروانه آموزشگاه
- ماده ۹- اعتبار و مرجع صدور پروانه
- ماده ۱۰- اعتبار و مرجع صدور گواهینامه
- ماده ۱۱- مراحل صدور گواهینامه

فصل دوم : آموزش

- ماده ۱۲- تفکیک مشاغل بر مبنای دروس لازم
- ماده ۱۳- سرفصل دروس آموزشی و مدت زمان آن
- ماده ۱۴- شرایط مدرسین
- ماده ۱۵- سرفصل دروس باز آموزی و مدت زمان آن
- فصل سوم : گردش کار اجرایی آموزشگاه (آموزش)
- ماده ۱۶- چگونگی برگزاری دوره
- ماده ۱۷- چگونگی حضور و غیاب آموزش گیرندگان
- ماده ۱۸- شرایط خاص آموزش گیرندگان
- ماده ۱۹- نحوه ارزشیابی

فصل چهارم: تعرفه و نظارت

- ماده ۲۰- تعرفه شرکت در کلاس
- ماده ۲۱- نظارت بر عملکرد آموزشگاه
- ماده ۲۲- شرایط و نحوه ی برخورد با تخلفات
- ماده ۲۳- لغو دستورالعمل های قبلی

فصل اول : کلیات

ماده ۱ - تعاریف

- ۱ - آموزشگاه بهداشت اصناف : مرکز آموزشی است که در راستای اجرای ماده ۱ آیین نامه اجرایی قانون اصلاح ماده ۱۳ قانون مواد خوردنی آشامیدنی ، آرایشی و بهداشتی ، طبق این دستورالعمل مجوز فعالیت از معاونت بهداشتی دانشگاه/دانشکده های علوم پزشکی سراسر کشور دریافت می نماید و در این دستورالعمل به اختصار **آموزشگاه** گفته می شود.
- ۲ - **مدیر آموزشگاه بهداشت اصناف** : به فرد حقیقی یا حقوقی گفته می شود که واجد شرایط تاسیس و بهره برداری از آموزشگاه بهداشت اصناف می باشد و در این دستورالعمل به اختصار **مدیر** نامیده می شود .
- تبصره : شرکت ها ، موسسات و تعاونی هاییکه در اساسنامه آنها فعالیت آموزشی جزو وظایف ذکر شده است به شرط معرفی مسئول فنی واجد شرایط می توانند آموزشگاه تاسیس نمایند ، پروانه به اسم فرد حقوقی صادر می شود.
- ۳ - **پروانه آموزشگاه بهداشت اصناف** : مجوزی است که برای افراد واجد شرایط تاسیس و بهره برداری از آموزشگاه بهداشت اصناف ، جهت ارائه خدمات آموزشی ، برای آموزش گیرندگان صادر می شود و در این دستورالعمل به اختصار **پروانه** گفته می شود .
- ۴ - **آموزش گیرندگان** : متصدیان و کارگران مراکز تهیه، تولید، توزیع، نگهداری، فروش و وسایط نقلیه حامل مواد خوردنی ، آشامیدنی ، آرایشی و بهداشتی و اماکن عمومی موضوع قانون اصلاح ماده ۱۳ قانون مواد خوردنی ، آشامیدنی ، آرایشی و بهداشتی و سایر اقشار جامعه داوطلب هستند که برای طی دوره آموزش بهداشت اصناف به آموزشگاه های بهداشت اصناف مراجعه می نمایند .
- ۵ - **گواهینامه آموزش بهداشت اصناف** : مدرکی است که برای افرادی که دوره های آموزش بهداشت اصناف را در آموزشگاه بهداشت اصناف با موفقیت سپری نموده اند صادر میگردد و در این دستورالعمل به اختصار **گواهینامه** گفته می شود
- ۶ - **دستگاه نظارت**: شامل مرکز سلامت محیط و کار وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی ، معاونت بهداشتی دانشگاه/دانشکده های علوم پزشکی و مراکز بهداشت شهرستان می باشد.

ماده ۲ - جایگاه آموزشگاه

آموزشگاه یک مرکز آموزشی است که توسط مدیر با دریافت پروانه از معاونت بهداشتی دانشگاه/دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی محل به صورت خصوصی تاسیس و فعالیت می نماید.

ماده ۳ - شرایط مدیر

- ۱ - مدیر باید فارغ التحصیل رشته بهداشت محیط از مراکز آموزش عالی مورد تایید باشد.
- ۲ - مدیر باید حداقل دارای مدرک کارشناسی با سه سال سابقه کار اجرایی مفید (فعالیت در بهداشت محیط معاونت بهداشتی دانشگاه/دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی و مراکز تابعه) باشد .
- ۳ - در صورت نبود فرد واجد شرایط در بند « ۲ » کارشناس بهداشت محیط با داشتن گواهی پیام آور بهداشت یاگواهی پایان طرح در مقطع کارشناسی یا کاردانی می تواند مدیر آموزشگاه باشد. دوره پیام آوری و طرح باید در بهداشت محیط معاونت بهداشتی دانشگاه/دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی و مراکز تابعه باشد.

۴ - در صورت نبود فرد واجد شرایط در بند « ۱ و ۲ » کاردان بهداشت محیط با ده سال سابقه کار اجرایی مفید به شرط رضایت از نحوه خدمتی توسط محل خدمت قبلی متقاضی، می تواند در شهرستانهای زیر صد هزار (۱۰۰۰۰۰) نفر مدیر آموزشگاه باشد.

۵ - مدیر باید ۶۰٪ امتیاز جدول امتیازبندی (فرم شماره ۱) را کسب نماید.

۶ - مدیر نباید در ادارات، سازمانها و ارگانهای دولتی، وابسته به دولت و نظامی اشتغال داشته باشد.

۷ - مدیر نمی تواند بعنوان مسئول فنی فعالیت های مرتبط با بهداشت محیط در بخش خصوصی باشد.

۸ - مدیر مجاز به تأسیس و اداره بیش از یک آموزشگاه در کل کشور نمی باشد.

۹ - افرادی که برابر دستورالعمل های قبلی آموزشگاه تاسیس نموده اند، از بند ۱ شرایط مدیر مستثنی می باشند.

ماده ۴ - وظایف مدیر

۱ - تهیه، تدوین و اجرای برنامه آموزشی و نظارت بر آن.

۲ - اجرای دستورالعمل و بخشنامه های صادره توسط دستگاه نظارت.

۳ - نظارت مستمر و فعال بر کلیه خدمات آموزشی که توسط آموزشگاه ارائه می شود.

۴ - نظارت بر حسن انجام گردش کار اجرایی آموزشگاه و تعرفه آموزش

۵ - بررسی مدرسین مطابق دستورالعمل و مجوز تدریس

۶ - نظارت بر عملکرد پرسنل و مدرسین آموزشگاه

۷ - نظارت بر وضعیت بهداشتی آموزشگاه، تجهیزات و لوازم

۸ - تهیه، تنظیم و نگهداری پرونده و مستندات قانونی مطابق این دستورالعمل

۹ - تهیه و ارسال آمار و عملکرد مطابق فرمت ابلاغی دستگاه نظارت

۱۰ - صدور گواهینامه شرکت در دوره برای آموزش گیرندگانی که دوره را با موفقیت سپری نمودند.

۱۱ - پاسخگو بودن به تخلف از مقررات این دستورالعمل در آموزشگاه (پرسنلی، مدرسین و خود مدیر)

۱۲ - نظارت بر رعایت موازین اسلامی و اخلاقی

۱۳ - تامین تجهیزات عمومی و ملزومات مورد نیاز برابر دستورالعمل

ماده ۵ - تعداد آموزشگاه

تعداد آموزشگاه مورد نیاز برای هر شهرستان / منطقه به نسبت جمعیت آموزش گیرنده محاسبه می شود، ملاک محاسبه تعداد

آموزشگاه مورد نیاز، پنج هزار (۵۰۰۰) نفر آموزش گیرنده می باشد. بدیهی است تا پنج هزار (۵۰۰۰) نفر آموزش گیرنده یک پروانه آموزشگاه صادر خواهد شد.

تبصره ۱: در صورتیکه جمعیت آموزش گیرنده ۳۰٪ بیشتر از ملاک محاسبه باشد پروانه بعدی صادر خواهد شد. تا ۷۵۰۰ نفر آموزش گیرنده، تحت پوشش آموزشگاه اول قرار می گیرد.

ماده ۶ - مکان و مشخصات آموزشگاه

۱ - مکان آموزشگاه با توجه به مواردی از قبیل سهولت دسترسی آموزش گیرندگان باید در محدوده ای باشد که معاونت بهداشتی تعیین می نماید.

- ۲- در صورتیکه مدیر بخواهد مکان آموزشگاه را تغییر بدهد، باید قبل از هرگونه جابجایی درخواست خود را به مرکز بهداشت محل تسلیم نماید. مرکز بهداشت پس از تایید شرایط بهداشت محیطی مکان جدید (باید در همان حوزه آموزشگاه قبلی باشد) و اخذ صلاحیت مکانی از نیروی انتظامی مراتب را به معاونت بهداشتی دانشگاه/دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی اعلام تا نسبت به ابطال پروانه قبلی و صدور پروانه جدید با محاسبه مدت اعتبار باقی مانده اقدام نماید.
- ۳- آموزشگاه باید در محلی مجزا و مستقل بوده و حداقل دارای ۱ کلاس، ۱ اتاق امور دفتری و مدرسین، آبدارخانه و سرویس بهداشتی مجزا باشد، اتاق امور دفتری و مدرسین تحت هیچ شرایط نباید با دیگر فعالیت ها و بخشهای خصوصی دیگر مشترک باشد.
- ۴- تعداد افراد آموزش گیرنده به صورت حضوری در یک کلاس نباید از ۳۰ نفر بیشتر باشد.
- ۵- شرایط بهداشتی کلاس، اتاق امور دفتری و مدرسین، آبدارخانه، سرویس بهداشتی آموزشگاه برای استفاده آموزش گیرندگان و پرسنل آموزشگاه باید مطابق با آئین نامه اجرایی قانون اصلاحیه ماده ۱۳ قانون مواد خوردنی، آشامیدنی، ارایشی و بهداشتی باشد.
- ۶- مساحت کلاس به ازای هر نفر باید ۱/۲۵ و حداقل ۳۰ متر مربع بوده و عبور و مرور در بین ردیف ها براحتی صورت گیرد.
- ۷- ارتفاع کلاس حداقل ۲/۸ متر باشد.
- ۸- وجود لوازم و وسایل کمک آموزشی مانند رایانه، دیتا پرژکتور، وایت برد، میز و صندلی مناسب و متناسب آموزش و سایر وسایل بر حسب نیاز الزامی است.
- تبصره: مشخصات محل برگزاری کلاس برای شهرهای همجوار فاقد آموزشگاه نیز باید دارای شرایط ماده ۶ باشد.

ماده ۷- مراحل صدور پروانه آموزشگاه

- ۱- به منظور حداکثر استفاده از نیروهای واجد شرایط و کارآمد و ایجاد فرصت مناسب برای واجدین شرایط تأسیس آموزشگاه، معاونت بهداشتی دانشگاه/دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی موظف است حسب نیاز، حداقل سالی یکبار بصورت فراخوان در سایت دانشگاه و در یک روزنامه کثیرالانتشار شرایط لازم و مدارک مورد نیاز را به اطلاع عموم برساند.
- ۲- متقاضی باید درخواست کتبی خود را به انضمام مدارک [فتوکپی مدرک تحصیلی - فتوکپی شناسنامه - فتوکپی کارت ملی - دوقطعه عکس ۴×۳ - گواهی سابقه کاراجرایی مفید و مدارک مورد نیاز مطابق فرم شماره ۱ و ۲] به مرکز بهداشت شهرستان تحویل نماید.
- ۳- جدول امتیازبندی (فرم شماره ۱) برای تمام متقاضیان تکمیل و افرادی که امتیاز بالای ۶۰٪ را اخذ نمایند مجاز به تاسیس آموزشگاه می باشند.
- ۴- در صورتیکه تعداد متقاضیان بیش از نیاز منطقه باشد، مدارک و شرایط آنها طبق جدول امتیازبندی (فرم شماره ۱) مورد بررسی قرار گرفته و افرادی که امتیاز بیشتری کسب نمایند مورد پذیرش قرار می گیرند.
- ۵- مرکز بهداشت شهرستان بخش الف و مرحله اول بخش ب فرم بررسی مدارک (فرم شماره ۲) را تکمیل و کلیه مدارک موضوع بند دو را به همراه گواهی صلاحیت فردی متقاضی از نیروی انتظامی را طی نامه اداری به معاونت بهداشتی دانشگاه/دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ارسال می نماید.
- ۶- معاونت بهداشتی دانشگاه/دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی مدارک را بررسی نموده و در صورت موافقت، نامه ای مبنی بر تهیه مکان مناسب برای آموزشگاه مطابق دستورالعمل و اخذ صلاحیت انتظامی/ ترافیکی مکان آموزشگاه از اماکن عمومی نیروی انتظامی محل، توسط متقاضی به مرکز بهداشت صادر می نماید.

- ۷- مرکز بهداشت شهرستان مراتب موافقت تاسیس آموزشگاه را به صورت کتبی برای تعیین مکان آموزشگاه مناسب مطابق دستورالعمل و اخذ صلاحیت انتظامی/ ترافیکی مکان آموزشگاه از اماکن عمومی نیروی انتظامی محل در مدت سه ماه به متقاضی اعلام می نماید .
- ۸- متقاضی پذیرش شده مکلف است حداکثر ظرف مدت سه ماه مکان تاسیس آموزشگاه را مشخص و نظر موافق مرکز بهداشت شهرستان را تامین نموده و صلاحیت انتظامی/ ترافیکی مکان آموزشگاه را از اماکن عمومی نیروی انتظامی را تهیه و به مرکز بهداشت تحویل نمایند. در صورتیکه متقاضی به دلیل موجه مانند عدم پاسخگویی اماکن عمومی نیروی انتظامی در مهلت تعیین شده و یا رد صلاحیت مکان انتخابی، نتواند مدارک را تکمیل نماید مهلت یاد شده، به مدت سه ماه دیگر قابل تمدید می باشد .
- ۹- مرکز بهداشت شهرستان مرحله دوم بخش ب فرم بررسی مدارک (فرم شماره ۲) را تکمیل نموده و به همراه کپی گواهی صلاحیت انتظامی/ ترافیکی مکان آموزشگاه از اماکن عمومی نیروی انتظامی محل به معاونت بهداشتی دانشگاه/دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ارسال می نماید

- ۱۰- معاونت بهداشتی دانشگاه/دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی مدارک را بررسی و قسمت ج فرم بررسی مدارک (فرم شماره ۲) را تکمیل می نماید. در صورت موافقت پروانه طبق فرم شماره ۳ برای متقاضی صادر می گردد .
- تبصره : کمیته بررسی مدارک در شهرستان متشکل از : رئیس مرکز بهداشت و کارشناس مسئول بهداشت محیط و در استان شامل رئیس مرکز بهداشت استان، مدیر گروه بهداشت محیط و حرفه ای ، کارشناس مسئول بهداشت محیط و کارشناس برنامه می باشد .

ماده ۸- مراحل تمدید پروانه آموزشگاه

- ۱- مدیر از سه ماه قبل از اتمام اعتبار پروانه موظف است تقاضای کتبی خود را به انضمام پروانه قبلی جهت تمدید به مرکز بهداشت شهرستان تسلیم نماید .
- ۲- مرکز بهداشت شهرستان تقاضای کتبی مدیر ، پروانه قبلی و تائیدیه حسن عملکرد را به معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ارسال می نماید .
- ۳- معاونت بهداشتی دانشگاه/دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی مدارک را بررسی و در صورت تائید ، نسبت به تمدید پروانه اقدام می نماید .
- تبصره : فرمت پروانه تمدید شده همانند پروانه اصلی است . سابقه پروانه (شماره و تاریخ اولین دوره) در زیر پروانه تمدید شده قید می گردد.

ماده ۹- اعتبار و مرجع صدور پروانه

- ۱- مرجع صدور و یا تمدید پروانه ، معاونت بهداشتی دانشگاه/دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی است . در صورت وجود ابهام و شرایط خارج از مفاد دستورالعمل ، معاونت مذکور موظف است قبل از صدور پروانه از مرکز سلامت محیط و کار استعلام نماید .
- ۲- مدت اعتبار پروانه در زمان صدور، یک سال بوده و در صورت تائید حسن عملکرد سال اول ، برای مدت پنج سال دیگر قابل تمدید است. مدت اعتبار پروانه برای تمدید مجدد پنج سال است .
- ۳- معاونت بهداشتی دانشگاه/دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی موظف است رونوشت صدور، تمدید و لغو پروانه آموزشگاه را به مرکز سلامت محیط و کار ارسال نماید.

ماده ۱۰- اعتبار و مرجع صدور گواهینامه

- ۱- مرجع صدور گواهینامه و گواهینامه دوره باز آموزی ، آموزشگاه (با امضاء مدیر آموزشگاه) می باشد.
- ۲- فرمت گواهینامه طبق فرم شماره ۴ و گواهینامه دوره باز آموزی طبق فرم شماره ۵ می باشد
- ۳- مدت اعتبار گواهینامه سه سال است و تمدید آن مشروط به گذراندن دوره های باز آموزی خواهد بود .
- ۴- تاریخ صدور گواهینامه ، تاریخ برگزاری امتحان می باشد.
- ۵- گواهینامه های صادره در سطح کشور معتبر می باشد .
- ۶- شماره گواهینامه مطابق بخشنامه مرکز سلامت محیط و کار در زمان اجرای برنامه نرم افزاری خواهد بود

ماده ۱۱- مراحل صدور گواهینامه

- ۱- مدیر موظف است اسامی آموزش گیرندگانی را که دوره را با موفقیت گذرانده اند حداکثر ظرف مدت یک هفته پس از برگزاری آزمون جهت تایید مطابق فرم شماره ۱۰ به مرکز بهداشت ارسال نماید
- ۲- مرکز بهداشت مکلف است ظرف مدت یک هفته اسامی را بررسی و اعلام نظر نماید.
- ۳- مدیر مکلف است ظرف مدت یک هفته پس از دریافت تائیدیه از مرکز بهداشت محل، نسبت به صدور گواهینامه اقدام نماید.
- ۴- در صورتیکه مدیر به هر دلیلی از جمله فوت، قادر به ادامه فعالیت نباشد ، مسئول بهداشت محل مجاز خواهد بود نسبت به صدور گواهینامه برای افرادی که دوره را با موفقیت گذرانده اند اقدام نماید، تا تعیین مدیر واجدالشرایط جدید برگزاری دوره در آموزشگاه مذکور ممنوع خواهد بود .

فصل دوم: آموزش

ماده ۱۲ - تفکیک مشاغل بر مبنای دروس لازم باید مطابق جدول شماره ۱ باشد

جدول شماره ۱: نوع شغل ، دروس و تعداد ساعات که باید افراد مشمول بگذرانند

ردیف	نوع شغل	دروس	تعداد ساعات کلاس (ساعت)
۱	مراکز تهیه ، تولید ، توزیع، نگهداری ، فروش و حمل و نقل مواد خوردنی و آشامیدنی	کلیه سرفصل ها	۳۸
۲	اماکن عمومی و مراکز آرایشی و بهداشتی	کلیه سرفصل ها به استثنای بهداشت مواد غذایی و بیماری های مشترک انسان و دام (ردیف ۵ و ۱۰ جدول ماده ۱۱)	۲۸

ماده ۱۳ - سر فصل دروس، موضوعات مهم ، مدت زمان هر مبحث باید مطابق جداول ۲ و ۳ می باشد
جدول شماره ۲ : موضوعات مهم مرتبط با هر سرفصل

ردیف	سر فصل	برخی از موضوعات مهم
۱	اسلام و بهداشت	اهمیت پیشگیری قبل از درمان از دیدگاه اسلام بهداشت عمومی به عنوان یک عبادت در اسلام آیات و احادیث و روایات مرتبط در اسلام
۲	کلیات بهداشت عمومی ، اصول بهداشت فردی و رفتارهای غیر بهداشتی	تاریخچه بهداشت، تعریف بهداشت عمومی، تعریف سلامت تعریف بهداشت فردی ، بهداشت و نظافت پوست ، اهمیت نظافت و شستشوی دستها بهداشت مو، بهداشت چشم ، بهداشت گوش، بهداشت دستگاه تنفس ، بهداشت لباس ، بهداشت دهان و دندان، اثرات سوء مصرف دخانیات بر سلامت ، رفتارهای مخاطره آمیز در محیط کار
۳	قوانین و مقررات	بخش های مرتبط قانون مواد خوردنی ، آشامیدنی ، آرایشی و بهداشتی بخش های مرتبط قانون تعزیرات حکومتی با تأکید بر مواد ۳۵ ، ۳۶ ، ۳۷ و ۳۹ اصلاحیه ماده ۱۳ قانون مواد خوردنی ، آشامیدنی ، آرایشی و بهداشتی و آیین نامه بهداشت محیط بخش های مرتبط آئین نامه بهداشت محیط بخش های مرتبط قانون مجازات اسلامی (مواد ۶۸۸ ، ۵۴۳ ، ۶۰۸ و ۶۰۹) بخش های مرتبط قانون نظام صنفی دستورالعمل و بخشنامه های مرتبط با بهداشت اصناف
۴	بهداشت مواد غذایی	نقش مواد غذایی در رشد و سلامت انسان عوامل آلوده کننده مواد غذایی (بیولوژیک - شیمیایی - فیزیولوژیک (روشهای نگهداری مواد غذایی تقلبات در مواد غذایی مبانی HACCP
۵	بیماریهای پوستی ، ربوی ، ایدز و هپاتیت	راههای ایجاد بیماری ، مشکلات بهداشتی مرتبط و راههای پیشگیری
۶	بیماریهای روده ای و انگلی	حصه ، وبا ، انواع اسهال ، اسکاریس،ژیاردیا، کرمک
۷	ایمنی و انضباط محل کسب و پیشگیری از بروز حوادث در محیط کار	نظافت قسمتهای مختلف محل کسب و انبار انضباط و طریقه قرار دادن اجناس و وسایل در محل کار و انبار وسایل اطفاء حریق
۸	نمایش فیلم اسلاید در آموزشگاه یا بازدید گروهی	
۹	بیماریهای مشترک بین انسان و دام	تب مالت ، سیاه زخم ، کیست هیداتیک ، تبهای خونریزی دهنده
۱۰	بهداشت آب و فاضلاب	تعریف آب آشامیدنی ، تعریف آلودگی آب آشامیدنی ، راههای انتقال بیماری توسط آب ، تأمین آب از منابع سالم ، کنترل آب در اماکن
۱۱	مبارزه با حشرات و جوندگان و پسماندهای جامد	سوسک ، مگس خانگی ، ساس ، شپش ، موش اهمیت بهداشتی ناقلین فوق

راههای مبارزه با ناقلین فوق اقدامات پیشگیری		
هدف از انجام کمکهای اولیه ، انواع زخمها و نحوه پانسمان کردن ، سوختگی ، شکستگی ، خونریزی ها و نحوه بند آوردن و جلوگیری از خونریزی های خارجی	کمکهای اولیه	۱۲
روشهای گند زدایی و ضدعفونی فیزیکی ، شیمیایی و بیولوژیک	روشهای گند زدایی و ضدعفونی ابزار و محیط کار	۱۳
عوارض بهداشتی ، منابع ایجاد آلودگی و راههای کنترل و پیشگیری	کنترل دخانیات و بهداشت هوا	۱۴

جدول شماره ۳: سرفصل و مدت زمان دروس که باید افراد مشمول بگذرانند

ردیف	سر فصل	مدت زمان
۱	اسلام و بهداشت	۲ ساعت
۲	کلیات بهداشت عمومی ، اصول بهداشت فردی و رفتارهای غیر بهداشتی	۴ ساعت
۳	قوانین و مقررات	۴ ساعت
۴	بهداشت مواد غذایی	۸ ساعت
۵	بیماریهای پوستی ، ریوی ، ایدز و هپاتیت	۲ ساعت
۶	بیماریهای روده ای و انگلی	۲ ساعت
۷	ایمنی و انضباط محل کسب و پیشگیری از بروز حوادث در محیط کار	۲ ساعت
۸	نمایش فیلم اسلاید در آموزشگاه یا بازدید گروهی	۲ ساعت
۹	بیماریهای مشترک بین انسان و دام	۲ ساعت
۱۰	بهداشت آب و فاضلاب	۲ ساعت
۱۱	مبارزه با حشرات و جوندگان و پسماندهای جامد	۲ ساعت
۱۲	کمکهای اولیه	۲ ساعت
۱۳	روشهای گند زدایی و ضدعفونی ابزار کار	۲ ساعت
۱۴	کنترل دخانیات و بهداشت هوا	۲ ساعت
جمع کل دوره		۳۸ ساعت

ماده ۱۴- شرایط مدرسین

- ۱- مدرس باید دارای دانشنامه یا گواهی موقت تحصیلی بوده و کپی مدرک تحصیلی وی در آموزشگاه موجود باشد.
 - ۲- مدارک تحصیلی مدرسین برای هر درس باید مطابق جدول شماره ۴ باشد.
 - ۳- برای تدریس ردیف ۴ از جدول شماره ۳ ، داشتن حداقل ۵ سال سابقه کار در سیستم بهداشتی الزامی بوده و در زمان تدریس در سیستم بهداشتی حضور داشته باشد (باز نشسته ، باز خرید ، انفصال و نباشد) .
 - ۴- معاون بهداشتی، رییس مرکز بهداشت، مدیر گروه بهداشت محیط و حرفه ای ، کارشناس مسئول بهداشت محیط و کارشناس ناظر بر فعالیت آموزشگاه حق تدریس در آموزشگاه ها را ندارند .
- تبصره : اشخاص مذکور مجازند در صورت تمایل بدون دریافت حق الزحمه در اولین جلسه هر دوره، اهداف آموزشی دوره را به آموزش گیرندگان بیان نمایند.

- ۵- مدیر مجاز به تدریس بیش از ۶ ساعت در مباحث مرتبط با مدرک تحصیلی (جدول شماره ۳) در هر دوره نیست .
- ۶- مدرسین باید در آزمون غیر حضوری آموزش بهداشت اصناف شرکت و گواهی مجوز ارائه آموزش دریافت نمایند
- تبصره :** مرکز بهداشت استان برای افرادی که کتاب راهنمای تدریس در آموزشگاه بهداشت اصناف را مطالعه و به سئوالات پایان هر مبحث به درستی پاسخ داده باشند برابر بخشنامه مرکز سلامت محیط و کار گواهی ارائه آموزش صادر خواهد کرد.

جدول شماره ۴ : مدارک تحصیلی مورد قبول برای تدریس مباحث آموزشی

ردیف	سر فصل	حد اقل مدرک	رشته تحصیلی
۱	اسلام و بهداشت	سطح دو حوزه علمیه یا لیسانس	حوزه علمیه یا الهیات
۲	کلیات بهداشت عمومی ، اصول بهداشت فردی و رفتارهای غیر بهداشتی	کارشناس	بهداشت عمومی - بهداشت محیط
۳	قوانین و مقررات	کارشناس	بهداشت محیط
۴	بهداشت مواد غذایی	کارشناس	بهداشت محیط - صنایع غذایی
۵	بیماریهای پوستی ، ریوی ، ایدز و هپاتیت	دکتری	پزشک عمومی
۶	بیماریهای روده ای و انگلی	دکتری	پزشک عمومی
۷	ایمنی و انضباط محل کسب و پیشگیری از بروز حوادث در محیط کار	کارشناس	بهداشت حرفه ای
۸	نمایش فیلم اسلاید در آموزشگاه یا بازدید گروهی	کارشناس/کاردان	بهداشت محیط
۹	بیماریهای مشترک بین انسان و دام	دکتری	پزشک عفونی - دامپزشکی
۱۰	بهداشت آب و فاضلاب	کارشناس	بهداشت محیط
۱۱	مبارزه با حشرات و جوندگان و پسماندهای جامد	کارشناس	بهداشت محیط
۱۲	کمکهای اولیه	کارشناس	پرستاری - پزشک عمومی
۱۳	روشهای گند زدایی و ضدعفونی ابزار کار	کارشناس	بهداشت محیط
۱۴	کنترل دخانیت و بهداشت هوا	کارشناس	بهداشت محیط

ماده ۱۵- سر فصل دروس باز آموزی و مدت زمان آن برابر جدول شماره ۵ می باشد

جدول شماره ۵ : سر فصل و مدت زمان دروس برای برگزاری دوره ی باز آموزی

عنوان درس	مدت زمان
قوانین و مقررات و دستورالعملهای جدید	۲ ساعت
رعایت بهداشت فردی ، شیوه زندگی سالم	۲ ساعت
بهداشت مواد غذایی	۲ ساعت
مبارزه با حشرات و جوندگان و روشهای گندزدایی و ضدعفونی ابزار و لوازم کار	۲ ساعت
مباحث اختصاصی مربوط به هر صنف (نمایش فیلم، ارائه مطالب، بازدید گروهی و ...)	۲ ساعت
جمع کل	۱۰ ساعت

فصل سوم: گردش کار اجرایی آموزشگاه

ماده ۱۶- چگونگی برگزاری دوره

دوره به دو صورت حضوری و غیرحضوری و دوره های غیر حضوری به دو شیوه الکترونیک و سنتی برگزار می شود.

۱- مدیر موظف است اسامی افراد ثبت نام شده را در دفتری مطابق فرم شماره ۶ ثبت نماید .

تبصره: مدارک مورد نیاز برای ثبت نام عبارتند از : دو قطعه عکس ۴×۳ ، فتوکپی کارت ملی و صفحه اول شناسنامه ، کپی مدرک تحصیلی برای آموزش گیرندگان مشمول دوره غیر حضوری.

۲- مدیر موظف است حداقل ۴۸ ساعت قبل از شروع دوره ، اسامی آموزش گیرندگان دوره را مطابق فرم شماره ۷ و برنامه آموزشی را مطابق فرم شماره ۸ تکمیل و به مرکز بهداشت محل ارسال نماید .

۳- زمان برگزاری کلاس با توجه به برنامه زمانبندی ارائه شده توسط مدیر و حتی الا مکان با رضایت آموزش گیرنده مشخص می شود .

۴- مدیر باید دفتری مطابق فرم شماره ۱۱ جهت ثبت و صدور گواهی شرکت در دوره داشته باشد و سوابق را بایگانی نماید .

۵- حداکثر زمان کلاس در هر روز برای هر دوره ۴ ساعت است .

۶- کلاسهای هر آموزشگاه، صرفاً " در محدوده فعالیت پیش بینی شده برای آن آموزشگاه و فقط در ساختمان آموزشگاه برگزار خواهد گردید. برگزاری کلاس در خارج از محل آموزشگاه به شرط رعایت مفاد ماده ۶ فقط با اخذ موافقت کتبی از معاونت بهداشتی محل امکانپذیر است .

۷- مدیر بعد از دریافت موافقت با برگزاری کلاس در خارج از آموزشگاه ، موظف است قبل از برگزاری دوره ، مکان و زمان برگزاری کلاس را بصورت کتبی به مرکز بهداشت شهرستان اعلام نماید .

۸- حضور مدیر در زمان برگزاری کلاس در آموزشگاه و یا در محل برگزاری کلاس در خارج از آموزشگاه الزامی است

تبصره ۱: آموزشگاه های دارای مجوز میتوانند برابر دستورالعمل و با موافقت معاونت بهداشتی دانشگاه/دانشکده علوم پزشکی و خدمات

بهداشتی درمانی محل، در شهرهای فاقد آموزشگاه تا زمانی که متقاضی واجد شرایط ندارند دوره آموزشی برگزار نمایند .

تبصره ۲: در صورت امکان ، کلاسهای آموزشی به تفکیک مراکز تهیه، تولید، توزیع، نگهداری ، فروش و حمل و نقل مواد خوردنی

آشامیدنی آرایشی و بهداشتی و اماکن عمومی و کلاسهای آقایان و خانمها حتی الامکان بطور مجزا تشکیل خواهد گردید.

ماده ۱۷- چگونگی حضور و غیاب آموزش گیرندگان

مدرس باید در هر جلسه برابر فرم شماره ۹ حضور و غیاب نماید .

تبصره: غیبت در هر درس و غیبت بیش از یک چهارم زمان پیش بینی شده برای کل دوره موجب تجدید آن درس و یا کل دوره

خواهد بود . آموزش گیرنده ملزم به گذراندن آن درس یا کل دوره خواهد بود . در صورت تکرار برای بار دوم کل دوره تجدید خواهد

شد . آموزش گیرنده موظف به پرداخت تعرفه مجدد برای غیبت غیر موجه می باشد .

ماده ۱۸- شرایط خاص آموزش گیرندگان

۱- افراد شاغل در واحدهای مرتبط با قانون اصلاح ماده ۱۳ که دارای مدرک تحصیلی لیسانس و بالاتر هستند در صورت تمایل می توانند بدون شرکت در کلاس با پرداخت ۳۰٪ هزینه دوره و در صورت قبولی در امتحان پایان دوره (بصورت حضوری می باشد) گواهینامه دریافت نمایند.

تبصره :مؤسسات و آموزشگاه هاییکه برابر بخشنامه های مرکز سلامت محیط و کار امکانات برگزاری دوره بصورت الکترونیک را دارند ، می توانند با دریافت ۷۰٪ شهریه دوره از افراد مذکور ، برای آنها دوره آموزشی برگزار نمایند و در صورت قبولی در امتحان پایان دوره (بصورت حضوری می باشد) برای آنها گواهینامه صادر نمایند.

۲- صاحبان پروانه کسب ذیربط که به هر دلیل موجه [از جمله کهولت سن (بالای ۶۵ سال) و داشتن بیماری صعب العلاج] نمی توانند در محل کسب حاضر و فعال باشند از شرکت در کلاس و اخذ گواهینامه معاف می باشند. بدیهی است مباشر و فردی که در محل فعالیت می کند باید گواهینامه دریافت نماید .

ماده ۱۹- نحوه ارزشیابی

۱- حضور کارشناس مسئول بهداشت محیط و یا نماینده ایشان در زمان برگزاری آزمون الزامی است.

۲- تنظیم صورتجلسه منضم به اسامی شرکت کنندگان در آزمون در دو نسخه ضروری است، یک نسخه در آموزشگاه و نسخه دیگر در مرکز بهداشت محل نگهداری می شود.

۳- آزمون توسط مدیر و برابر برنامه ارسالی برگزار خواهد شد.

۴- ارزشیابی پایان دوره آموزش گیرندگان براساس سؤالات چهار جوابی که توسط مدرسین تدوین میگردد خواهد بود .

۵- آموزش گیرنده در دوره حضوری باید حداقل ۱۰ نمره از ۲۰ نمره را کسب نماید . در غیر اینصورت موظف است با پرداخت ۱۰ درصد کل تعرفه مجدداً در آزمون شرکت نماید .

۶- آموزش گیرنده در دوره غیرحضوری باید حداقل ۱۴ نمره از ۲۰ نمره را کسب نماید . در غیر اینصورت موظف است با پرداخت ۱۰ درصد کل تعرفه مجدداً در آزمون شرکت نماید.

۷- آزمون افراد بیسواد بصورت شفاهی انجام خواهد شد .

۸- ارزشیابی مدرسین باید حداقل فصلی یکبار توسط آموزش گیرندگان مطابق فرم شماره ۱۲ انجام شود . مسئولیت اجرای فرایند ارزشیابی مدرسین ،بررسی و آنالیز آن به عهده مدیر آموزشگاه می باشد .

۹- ارزشیابی فعالیت آموزشگاه باید حداقل شش ماه یکبار توسط آموزش گیرندگان مطابق فرم شماره ۱۳ انجام شود . مسئولیت اجرای فرایند ارزشیابی آموزشگاه ،بررسی و آنالیز آن به عهده مرکز بهداشت شهرستان می باشد .

۱۰- مستندات ارزشیابی مدرسین باید در آموزشگاه و مستندات ارزشیابی فعالیت آموزشگاه باید در پرونده آموزشگاه در مرکز بهداشت نگهداری شود.

فصل چهارم: تعرفه و نظارت

ماده ۲۰- تعرفه شرکت در کلاس

- حداکثر پایه تعرفه هرنفر برای شرکت در کلاس بازا هر ساعت آموزش هشت هزار و پانصد (۸۵۰۰) ریال تعیین میگردد . در ضمن، تعرفه برگزاری امتحان و صدور گواهینامه به مبلغ ۳۰۰۰۰ ریال به کل تعرفه اضافه می شود .
- تبصره ۱ :** برای تعدیل و تناسب میزان تعرفه، لازم است همه ساله تعرفه هرنفر ساعت برای شرکت در دوره توسط معاونت بهداشت اعلام گردد .
- تبصره ۲ :** هزینه چاپ و تکثیر جزوه آموزشی (تا قبل از معرفی و چاپ کتاب بصورت انبوه) و پذیرایی از آموزش گیرندگان در تعرفه منظور شده و مدیر آموزشگاه موظف است جزوه آموزشی مجلدرا بصورت رایگان در اختیار آموزش گیرندگان قرار دهد .
- تبصره ۳ :** بمنظور ارائه کمکهای آموزشی مورد نیاز آموزشگاهها ، بازرسین و ناظرین ، حضور در برگزاری آزمون، ایجاد تسهیلاتی در بازرسی از مراکز و اماکن و پایش و نظارت از آموزشگاهها ، به ازاء هر نفر ثبت نام شده در آموزشگاه معادل ۳ درصد تعرفه توسط مدیر به حساب کمکهای مردمی دانشگاه واریز شود.
- تبصره ۴ :** با عنایت به بالا بودن سطح هزینه در شهرهای بالای ۵۰۰۰۰۰ نفر جمعیت، بمنظور عملیاتی شدن تشکیل کلاسها و برگزاری دوره ، ۲۰ درصد به تعرفه شرکت در کلاسها اضافه می شود . این افزایش شامل هزینه آزمون نمی شود.

ماده ۲۱- نظارت بر عملکرد آموزشگاه

- ۱ - معاونت بهداشتی دانشگاه/دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی موظف است حداقل یکبار در سال از هر آموزشگاه به منظور اطمینان از حسن عملکرد و چگونگی تشکیل و برگزاری کلاس در آموزشگاه نظارت نماید.
- ۲ - کارشناس مسئول بهداشت محیط و یا ناظر برنامه آموزشگاه مرکز بهداشت شهرستان موظف است از آموزشگاههای تحت پوشش حداقل فصلی یکبار بازدید و بازرسی نموده و چک لیست مربوطه را مطابق فرم شماره ۱۴ تکمیل نماید .
- ۳ - کارشناس مسئول بهداشت محیط و یا ناظر برنامه آموزشگاه موظف است در صورت مشاهده مواردی از تخلف یا عدم رعایت ضوابط و معیارهای مصوب وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی مراتب را بصورت کتبی از طریق مرکز بهداشت به معاونت بهداشتی دانشگاه/دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی گزارش و معاونت مذکور در صورت تأیید طبق مقررات اقدام نماید.
- ۴ - ارزشیابی از هر مدرس در آموزشگاه بهداشت اصناف باید بصورت فصلی یکبار مطابق فرم شماره ۱۲ انجام شود، مسئولیت اجرای فرایند ارزشیابی و بررسی آن به عهده مدیر آموزشگاه است.
- ۵ - مستندات نظارت بر آموزشگاه باید در پرونده آموزشگاه در مرکز بهداشت وجود داشته باشد.

ماده ۲۲- شرایط و نحوه ی برخورد با تخلفات

- ۱ - چنانچه مدیر، مرتکب تخلفاتی از جمله عدم رعایت مفاد دستورالعمل ، دریافت تعرفه بیش از میزان مصوب ، عدم پرداخت ۳٪ حق نظارت و ... گردد معاونت بهداشتی دانشگاه/دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی موظف است مراتب تخلف را بصورت کتبی به وی اخطار نماید .
- ۲ - اگر برای آموزشگاهی دو بار اخطار کتبی صادر شود و مدیر برای بار سوم تخلف نماید معاونت بهداشتی دانشگاه/دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی موظف است نسبت به لغو موقت پروانه به مدت سه ماه اقدام نماید.
- ۳ - آموزشگاهی که لغو موقت شده است اگر دو اخطار کتبی دیگر دریافت نماید پروانه بصورت دائم لغو خواهد شد. افراد حقیقی و حقوقی که پروانه آنها لغو دائم شده است نمی توانند متقاضی تاسیس آموزشگاه جدید باشند .

- ۴ - معاونت بهداشتی دانشگاه/دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی موظف است در صورت مشاهده صدور گواهینامه خلاف واقع ، بدون نیاز به طی مراحل فوق پروانه آموزشگاه را لغو دائم نماید .
- ۵ - در صورتیکه مدیر بیشتر از تعرفه شهریه اخذ نماید موظف است هزینه مازاد از تعرفه مصوب را به آموزش گیرنده عودت نماید و دستگاه نظارت موظف است برای آموزشگاه اخطار کتبی صادر نماید .
- ۶ - در صورتیکه مدیر بدلیل غیر موجه نتواند حداکثر به مدت ۳ ماه دوره آموزشی را برگزار نماید، معاونت بهداشتی دانشگاه/دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی موظف است نسبت به لغو پروانه آن اقدام نماید.
- ۷ - در صورتیکه مرکز سلامت محیط و کار تشخیص دهد صدور پروانه خلاف واقع و مغایر با دستورالعمل صادر شده است مراتب را بصورت کتبی به معاونت بهداشتی دانشگاه /دانشکده علوم پزشکی اعلام و معاونت موظف است نسبت به لغو پروانه اقدام نماید .
- ۸ - در صورتیکه مرکز سلامت محیط و کار موارد تخلف از قبیل صدور گواهینامه خلاف واقع مشاهده نمود مراتب را کتبا به معاونت اعلام، و معاونت موظف به لغو پروانه و یا اعمال مجازات برابر دستورالعمل می باشد .

ماده ۲۳ - پس از ابلاغ این دستورالعمل کلیه مفاد دستورالعملهای قبلی لغو می شود .

دکتر علیرضا مصداقی نیا

معاون بهداشت